

Posudek na bakalářskou práci:

Michal Kopenc: Energetická bezpečnost ČR a koncept sekuritizace, Ústav politologie, FF UK, Praha 2014, 51 stran.

Autor si v předložené bakalářské práci vytkl za cíl analyzovat proměnu vnímání energetické bezpečnosti v České republice v letech 2008 – 2010, k čemuž se metodologicky rozhodl využít teoretickou koncepci sekuritizace, jejíž kritéria prostřednictvím obsahové analýzy aplikoval převážně na vybraná vyjádření příslušných českých elit ve sledovaném období. V první teoreticky pojaté kapitole autor představuje ústřední ideové principy tzv. Kodaňské školy, a to prostřednictvím jejich odlišení od předchozích mainstreamových paradigmat výzkumu mezinárodních vztahů, přičemž hlavní pozornost v tomto ohledu věnuje vysvětlení konceptu sekuritizace, tedy rámce, jenž byl autorem zvolen jako ústřední aplikační nástroj při posuzování proměny reflexe energetické bezpečnosti v ČR. Druhá kapitola *Energetická bezpečnost a Česká republika* je věnována stanovení pracovní definice energetické bezpečnosti, již autor precizuje prostřednictvím určení styčných bodů nejfrekventovaněji užívaných definic z různých zdrojů, a obsahové analýze dvou klíčových dokumentů v rámci Státní energetické koncepce. Třetí klíčová kapitola *Elity České republiky a energetická bezpečnost* se zaměřuje na obsahovou analýzu s energetickou problematikou souvisejících projevů vybraných českých elit (prezident ČR, předsedové vlád, ministři zahraničních věcí, ministři průmyslu a obchodu), jež má sloužit jako rozhodující potvrzení, respektive ověření stanovené hypotézy o průběhu sekuritizace ve sledovaném období. Závěrečná kapitola *Analýza z hlediska teorie sekuritizace* se snaží aplikovat v úvodní části představený teoretický rámec na vývoj percepce energetické bezpečnosti v ČR v letech 2008 až 2010.

Již v úvodní části posudku je vhodné konstatovat, že bakalářskou práci Michala Kopence není možné hodnotit pouze jako předložený elaborát per se, nýbrž jako výsledek postupných a v mnoha ohledech podstatných změn, jejichž provedení bylo nezbytné vzhledem ke skutečnosti, že předchozí verze zpracování zadaného tématu nebyly shledány jako dostačující a obhajobou tudíž neprošly úspěšně. Kritické zhodnocení studie by proto mělo reflektovat především míru kvalitativního posunu oproti původně předkládaným textům, což přináší úkol rozhodnout, zda a v jakém rozsahu se autorovi podařilo smysluplně reagovat na zásadní připomínky předchozích oponentů a vytvořit tak z nestrukturovaného, metodologicky chaotického přehledu bez řádného poznámkového aparátu studii, jež by snesla měřítko obhajitelné bakalářské práce.

Zaměříme-li se tedy na otázku kvalitativních změn, je třeba v prvé řadě konstatovat, že se autorovi zdařilo zjednodušit a zpřesnit klíčovou hypotézu studie. V předchozích případech neměl totiž autor zjevně sám ujasněno, co a jak má studie zkoumat, což se následně projevilo v oprávněných námitkách oponentů, kteří poukazovali ke skutečnostem, že z práce není zcela zřejmé, jaké výzkumné cíle si autor klade, popřípadě že jsou původně vytyčené hypotézy ponechány bez odpovědi. V tomto případě je možné konstatovat, že byl výzkumný záměr zřetelně stanoven, přičemž náplň práce je skutečně explicitně zaměřena na ověření formulované

hypotézy, tudíž odpadly i předchozí potíže s absencí logické struktury, jako i s nadbytečně koncipovanými kapitolami, nemajícími žádnou přímou souvislost se zkoumanou problematikou. Autor tak v úvodu určuje jak časové vymezení sledované problematiky („vývoj reflexe energetické bezpečnosti v ČR v letech 2008-2010 s ohledem na průběh plynové krize v roce 2009“), jakož i primární obsahový záměr („posouzení implementace energetické bezpečnosti do veřejného diskursu, jakož i příčiny přeměny vnímání energetické bezpečnosti z hlediska politických elit“). S ohledem na výchozí předpoklad je možné říci, že v otázce koherence a úspěšnosti jeho ověření disponuje autorem formulovaný závěr přehledným shrnutím hlavních výstupů studie, neboť zde dochází ke zdůraznění, jakým způsobem došlo k postulované proměně reflexe energetické bezpečnosti a především je přímočarým způsobem reagováno na hypotézu nastolenou v úvodu. Toto shrnutí přitom není omezeno na pouhé konstatování, že hypotéza nebyla v plném rozsahu Buzzanova chápání konceptu sekuritizace potvrzena, ale obsahuje i snahu o osvětlení faktorů, jež tento závěr podporují.

Dalším kvalitativním posunem předložené práce je určitá míra logické provázanosti mezi teoretickou a empirickou částí, jež v Kopencově přístupu dosud zcela chyběla, ačkoliv i ve finální podobě je zvolená teorie sekuritizace aplikována na diskurz elit pouze prostřednictvím obsahové analýzy. Především ve 2. kapitole se autorovi daří sledovat vývoj dané problematiky na základě obsahové analýzy dokumentů Státní energetické koncepce s využitím metodologického modelu podle Lukáše Tichého a Petra Binhacka – autor zde projevil schopnost identifikace klíčových slov a zdůraznění jejich významu pro sledované cíle, tedy proměnu vnímání energetické bezpečnosti v určeném období. V rámci ústřední kapitoly zaměřené na obsahovou analýzu projevů vybraných elit, zainteresovaných v problematice energetické bezpečnosti, by bylo možné vést polemiku ohledně spektra výběru zkoumaných osobností, je však třeba vzít v potaz, že autor sám explicitně připouští možnosti dalšího rozšíření a snaží se svůj výběr obhájit poukazem ke skutečnosti, že předložená bakalářská práce si vzhledem k požadovanému rozsahu i míře náročnosti klade za cíl zmapovat postoje nejvýznamnějších institucí a osobností.

Stranou pozornosti by kromě zásadních koncepčních a strukturálních změn neměla zůstat ani výrazně zlepšená stylistická a gramatická úroveň práce. Ačkoliv bývá občas nepřiliš pochopitelným zvykem vytýkat v posudcích sporadické překlepy, způsobené zpravidla omylností lidského faktoru, v Kopencově případě je třeba zdůraznit, že předkládaný text urazil po jazykové rovině skutečně notný kus cesty, jelikož oproti předchozím případům je již zcela oproštěn od nesrozumitelných konstrukcí, nevyskytují se v něm nelogická či gramaticky nepoužitelná spojení a veškeré formální chyby lze klasifikovat jako drobné přehmaty, jako např. občas se vyskytující záměny koncovek ženského a středního rodu (viz např. str. 23 „slova, které“ apod.).

Co se slabších míst Kopencovy práce týče, je třeba připustit, že minimální posun nastal v rovině prostudované a zakomponované sekundární literatury, z níž vychází především teoretická část. I nadále totiž autor čerpá především ze zdrojů české provenience (Barša, Drulák, Waisová), a ačkoliv o jejich kvalitě nelze pochybovat, je třeba říci, že vzhledem k důležitosti,

jakou práci přikládá koncepci sekuritizace, by bylo žádoucí pracovat s širším spektrem zdrojů a neopírat se tak výrazně o český překlad klíčové práce Buzana, Waevera a de Wildeho – v některých případech cizojazyčné literatury navíc není příliš zřejmé, jakým způsobem byla ze strany autora využita (např. BALZACQ, Thierry. The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*. 2005, roč. 11, č. 2, s. 171-201., BUZAN, Barry. *People, states and fear: an agenda for international security studies in the post-cold war era*. 2nd ed. New York: Harvester Wheatsheaf, 1991, xvii, 393 s.).

V otázce koherence teoretické části s empirickou se poněkud problematicky může jevit pasáž týkající se možnosti aplikace konceptu sekuritizace na empirický materiál, kde autor tvrdí, že při posuzování sekuritizačního procesu v praxi *„není zcela zřejmé, zda máme za úspěšnou sekuritizaci považovat moment, kdy společnost souhlasí s mimořádným řešením a akceptuje jeho provedení anebo moment, kdy jsou mimořádná řešení již provedena“*. Z výše řečeného není totiž jasné, zda tyto námitky připouštějí sami tvůrci koncepce sekuritizace, či zda se jedná o zásadní námitku vůči teorii sekuritizace ze strany autora práce (eventuálně zda tento postřeh opírá o kritiku sekuritizační koncepce prostřednictvím sekundární literatury). V každém případě by bylo třeba explicitněji ozřejmit, na základě jakých kritérií je dle autora práce možné identifikovat určitou konkrétní proměnu diskurzu jako sekuritizační, neboť relativizace hodnotících měřítek se v tomto ohledu nejeví příliš šťastně – jestliže rezignujeme na předpoklad, že pro naplnění sekuritizace je třeba přijetí nadstandardních opatření a postačující je pouhá proměna společenské atmosféry, je nezbytné specifikovat, které symptomy je možné chápat jako doklad této proměny. Tato skutečnost se rovněž zrcadlí ve výsledcích představených v rámci 4. kapitoly *Analýza z hlediska teorie sekuritizace*, kde autor dospívá k formálně správnému závěru, že vzhledem k příliš krátké době trvání energetické krize a absenci nutnosti přijetí mimořádných opatření de facto neexistuje striktní způsob, jakým posoudit, zda lze daný proces zhodnotit jako sekuritizační. Je přitom třeba ocenit, že se autor explicitně odmítá uchýlovat k nabízejícím se spekulacím o pravděpodobnosti sekuritizaci v případě, že by byla nezbytná – takový směr úvah autor přímo kritizuje vzhledem k chybějícím relevantním měřítkům. Ačkoliv tak autor v konci dospívá k tvrzení, že sekuritizace nemohla proběhnout i přes radikalizující se diskurz elit v důsledku absence potřebnosti praktických kroků, zůstává otázkou pro další diskuzi, zda byla v tom případě volba aplikace sekuritizační teorie tou nejvhodnější.

I přes dílčí námitky je ovšem vzhledem k výše uvedeným kvalitativním posunům jak po obsahové, metodologické, strukturální i jazykové stránce žádoucí akceptovat předloženou bakalářskou práci Michala Kopence jako vyhovující, přičemž jako výsledné hodnocení navrhuji velmi dobré.